

แนวความคิดทางการศึกษา และความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน
ต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานดี
ในกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

พรสิริ อิงคชัยโชติ

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตจขมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร 3921575 391465

๑๗ ก.ย. ๒๕๒๗

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

มีนาคม ๒๕๒๗

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

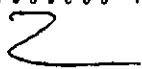
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปัญหานี้พร้อม
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

..... กรรมการ

..... ประธาน

..... กรรมการ

..... กรรมการ

ปริญญาพนธ์ฉบับนี้ได้รับพระ ราชทานทุนมูลนิธิ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยความเอาใจใส่ ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร วรุตบางกูร ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญจนา ศรีกาพลินธุ์ กรรมการ ได้กรุณาให้แนวคิดในการทำวิจัยและตรวจแก้ไขปรับปรุงให้เป็นอย่างที่ดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์พอลู สุวรรณทัต หัวหน้าฝ่ายสถานศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ได้สนับสนุนและให้ข้อคิดเห็นในการศึกษาค้นคว้า อาจารย์ ดร.ประพนธ์ เจียรกุล หัวหน้างานวิจัยฝ่ายวิจัยและบริการการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้แนะนำแนวทางการสร้างแบบสอบถาม อาจารย์ ดร.ณรงค์ บุญมี และคณะ ได้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนเอกชน และผู้ปกครองนักเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิจัยทุกท่าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ได้หมด

ความดีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแก่ ผู้ที่กำลังใจในการทำวิจัยทุกท่าน และผู้ประสงค์จะศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษา

พรสิริ อิงคชัยโชติ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
การบริหารการศึกษา	14
การวิจัยในต่างประเทศ	30
การวิจัยในประเทศไทย	31
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	34
กลุ่มตัวอย่าง	34
เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	36
ลักษณะแบบสอบถาม	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	38
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39
4 ผลการศึกษาค้นคว้า	41
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร	42
ตอนที่ 2 แนวความคิดทางการศึกษาของผู้ปกครอง จำแนกตามอาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา	43
ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนเป็นราย ด้านทั้งห้าด้าน คือ การบริหารทั่วไป วิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม และกิจกรรณักเรียน	88
ตอนที่ 4 ความแตกต่างของความพึงพอใจต่อการบริหารโรงเรียนระหว่างผู้ปกครองที่มีอาชีพ รายได้ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน	93
ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน	96
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	106
- ความมุ่งหมายของการวิจัย	106
กลุ่มตัวอย่าง	106
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	106
การเก็บรวบรวมข้อมูล	107
การวิเคราะห์ข้อมูล	107
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	108
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	116
อภิปรายผล	118
ข้อเสนอแนะ	125

๘
บทที่

๙
หน้า

บรรณานุกรม

127

-
ภาคผนวก

133

ภาคผนวก ก

134

ภาคผนวก ข

156

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	รายชื่อโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างที่ต้องการศึกษา และกลุ่มตัวอย่าง	35
2	ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร	42
3	แนวความคิดทางการศึกษาของผู้ปกครองทั้งหมด	44
4	แนวความคิดทางการศึกษาของผู้ปกครอง จำแนกตามอาชีพ	51
5	แนวความคิดทางการศึกษาของผู้ปกครอง จำแนกตามรายได้	64
6	แนวความคิดทางการศึกษาของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับการศึกษา	76
7	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ปกครองทั้งหมดต่อการบริหาร การศึกษาของโรงเรียนห้วยค่าน	88
8	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารห้วยค่าน จำแนกตามอาชีพ	89
9	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารห้วยค่าน จำแนกตามรายได้	90
10	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารห้วยค่าน จำแนกตามระดับการศึกษา	91
11	การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษาในโรงเรียนเอกชน ของผู้ปกครองที่มีอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ ผู้ใช้วิชาชีพชั้นสูง ผู้บริหารและพนักงาน	93
12	การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษาใน โรงเรียนเอกชนของผู้ปกครองที่มีรายได้ค่อนข้างต่ำ รปานกลาง ค่อนข้างสูง และสูง	94

- 13 การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษาในโรงเรียน
เอกชนของผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 95
- 14 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองที่ต้องการให้โรงเรียน
ปฏิบัติหรือปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการบริหารการศึกษาใน
โรงเรียน 96

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา และพยายามที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ แม้ว่าได้พยายามจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่ประชาชน แต่ก็ยังไม่ทั่วถึงเนื่องจากรัฐมีงบประมาณจำกัด การศึกษาเอกชนจึงได้เข้าแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษา ซึ่งช่วยประหยัดงบประมาณแต่ละปีให้รัฐจำนวนหนึ่ง จากสถิติของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สรุปไว้ว่า พ.ศ. 2523 การศึกษาเอกชนช่วยประหยัดงบประมาณของรัฐได้ถึง 7,400 ล้านบาท (มนตรี มีลำไย 2525 : 9) ซึ่งตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 รัฐได้กำหนดนโยบายสนับสนุนการศึกษาเอกชนทุกระดับทุกประเภท เน้นให้พัฒนาคุณภาพทางวิชาการให้มีความคล่องตัวในการบริหารโรงเรียน ไม่หวังกำไรเกินควร และกำหนดให้โรงเรียนเอกชนทุกแห่งต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยราชการที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลโรงเรียนเอกชนที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษาแทนรัฐ จึงได้กำหนดระดับมาตรฐานของโรงเรียนเอกชนหลักสูตรสามัญศึกษา และโรงเรียนอนุบาลแต่ละโรงเรียน พร้อมทั้งทราบจุดบกพร่องของโรงเรียน ควบคุมอัตราค่าธรรมเนียมการเรียนของแต่ละโรงเรียนที่เรียกเก็บได้ในแต่ละปีการศึกษา โดยให้สอดคล้องกับระดับมาตรฐานของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารโรงเรียน และความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย อันได้แก่เจ้าของโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน พร้อมทั้งได้พยายามพัฒนาความรู้และวิชาการแก่ผู้บริหารโรงเรียน และครูตามหลักการศึกษาตลอดมา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้ทำการประเมินมาตรฐานโรงเรียนเอกชน หลักสูตรสามัญศึกษาและระดับอนุบาลทั่วประเทศ ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2517 และ

ครั้งที่สอง เมื่อ พ.ศ. 2523 - 2524 โดยพิจารณาจากการบริหาร 5 หมวด แต่ละหมวด ประกอบด้วยเรื่องย่อย ๆ มีดังนี้ คือ (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2524 : 10)

หมวดที่ 1 อาคารสถานที่และอุปกรณ์ ได้แก่ อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องพักรู ห้องพยาบาล สถานที่ปฏิบัติการการเรียนการสอน ห้องธุรการ ห้องวิทยาศาสตร์ โรงอาหารหรือห้องอาหาร ห้องส้วมหรือที่ปัสสาวะ ห้องสมุด วัสดุ ครุภัณฑ์ และใส่ทัศนูปกรณ์

หมวดที่ 2 การบริหารบุคคล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูปฏิบัติการสอน การบริหาร

หมวดที่ 3 การบริหารโรงเรียน ได้แก่ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารอาคารสถานที่และอุปกรณ์ การบริหารกิจการนักเรียน และการจัดบริการของโรงเรียน

หมวดที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ เวลาเรียน เอกสารหลักสูตร สื่อการเรียน แนวการจัดประสบการณ์หรือการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียน

หมวดที่ 5 โรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการหรือความร่วมมือแก่ชุมชน การประชาสัมพันธ์ ความสัมพันธ์กับศิษย์เก่า และผู้ปกครองนักเรียน การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ หรือชุมชน การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ร่วมกับชุมชน

การประเมินโรงเรียนโดยพิจารณาหมวดต่าง ๆ จะมีเกณฑ์ในการพิจารณาที่แน่นอนชัดเจน จากนั้นจะมีการจัดระดับมาตรฐานโรงเรียน แบ่งเป็น 6 ระดับ เรียงตามลำดับคะแนนสูงไปหาคำ คือ ระดับที่ 1 จนถึงระดับที่ 6 ฉะนั้นโรงเรียนที่จัดอยู่ในระดับที่ 1 และ 2 จึงนับเป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานสูงหรือมีคุณภาพดี

การบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในทางปฏิบัตินั้นมีลักษณะเป็นธุรกิจทางการศึกษา คือ ต้องจัดการศึกษาทางค่านิชาการให้คุ้มไว้ เพื่อเอาใจผู้ปกครองนักเรียน (อาพร รัตนคำวน 2525 : 5) หรือเป็นไปตามหลักเศรษฐศาสตร์ คือ ต้องได้กำไร

หรือไม่ขาดทุนเป็นอย่างน้อย เพื่อให้ดำเนินการต่อไปได้ เนื่องจากเอกชนไม่มีหน้าที่จัด
การศึกษาแก่ประชาชนโดยตรง และไม่มียานาจเก็บภาษีอากรจากประชาชนได้เหมือนรัฐ
(รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ 2518 : 138) ฉะนั้นความมั่นคงของโรงเรียนเอกชนจึง
ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพในการสอน และฐานะทางการเงิน ซึ่งมักจะเป็นผลมาจากความนิยม
 ศรัทธา และฐานะเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือสนับสนุนแก่โรงเรียน
 โรงเรียนเอกชนทุกระดับการศึกษาที่มีมาตรฐานก็ส่วนใหญ่ไม่รับเงินอุดหนุนจากรัฐ จึง
 สามารถเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนได้เกินกว่าขีดสูงสุดที่รัฐได้กำหนดไว้ สำหรับโรงเรียน
 ที่รับเงินอุดหนุนจากรัฐ ทำให้ฐานะทางการเงินของโรงเรียนที่มีมาตรฐานก็มั่นคงกว่า
 โรงเรียนที่มีมาตรฐานปานกลางและต่ำ โรงเรียนที่มีมาตรฐานปานกลางมีความมั่นคง
 กว่าโรงเรียนที่มีมาตรฐานต่ำ โดยเฉพาะโรงเรียนระดับประถมศึกษามีฐานะทางการเงิน
 มั่นคงน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนระดับอื่น ๆ เพราะกำลังประสบปัญหามีจำนวน
 นักเรียนน้อยลง เนื่องจากรัฐได้ขยายการจัดการศึกษาภาคบังคับและจัดแบบให้เปล่าอยู่แล้ว
 (ประทีป เอี่ยมศิริ 2521 : บทคัดย่อ) สำหรับโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานก็ นอกจาก
 มีความมั่นคงทางการเงินแล้ว ยังมีปัญหาในด้านอื่น ๆ น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียน
 เอกชนที่มีมาตรฐานอื่น ๆ ทั้งนี้ได้มีข้อพิสูจน์เป็นที่ประจักษ์แก่สังคมว่านักเรียนส่วนใหญ่
 สามารถสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย หรือในสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อได้ สามารถประกอบ
 อาชีพได้จนประสบความสำเร็จมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในวงการธุรกิจและราชการ มีกิจกรรม
 ทางสังคมที่ช่วยประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของโรงเรียนอยู่เสมอ และมีสมาคมศิษย์เก่า หรือ
 สมาคมครูผู้ปกครองนักเรียนที่เข้มแข็ง และมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ
 การบริหารของโรงเรียนและการศึกษาของกุลบุตรกุลธิดาโดยทั่วถึงกัน

* ภัยคุกคามกล่าวข้างต้น โรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานดีหรือมีชื่อเสียงก็มาเป็น
 เวลาช้านาน มักจะเป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครองส่วนใหญ่ จึงมีการแข่งขันกันส่งบุตรเข้าเรียน
 ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะต้องเป็นผู้มีฐานะดีพอที่จะเสนอหรือยินยอมให้เก็บเงินพิเศษ หรือเงิน
 บริจาคในรูปต่าง ๆ แก่โรงเรียนเหล่านั้นได้ บางครั้งจะได้ยินข่าวการวิ่งเต้นหาผู้ที่สามารถ

ฝากเก็บเข้าเรียน โดยตั้งเงินรางวัลเป็นจำนวนหลายหมื่นบาท และยังเสนอเงินบำรุงกิจการของโรงเรียนอีกเป็นจำนวนมาก บางครั้งมีจำนวนถึงแสนบาทก็มี

ในแต่ละปีโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานก็ จะได้รับเงินบริจาคเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา เงินจำนวนส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ปรับปรุงอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม อุปกรณ์การศึกษา และกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ มากกว่าจะถูกนำไปใช้โดยผู้บริหารในเรื่องส่วนตัว ทั้งนี้จะเห็นได้จากการแสดงรายรับรายจ่ายของโรงเรียนเอกชนประเภทนี้จะมีรายจ่ายสูงมาก ไม่สามารถจะแสวงหากำไรได้จากค่าธรรมเนียมการเรียนสำหรับโรงเรียนที่ต้องจัดเก็บตามอัตราที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้ เพื่อให้โรงเรียนประเภทนี้ดำรงอยู่ได้ สมาคมครู - ผู้ปกครอง จึงต้องช่วยเหลือโรงเรียนโดยขอบริจาคจากผู้ปกครองด้วยกันเอง โดยการจัดกิจกรรมหารายได้ประจำปี หรือโดยวิธีการอื่น ๆ เนื่องจากสมาคมของผู้ปกครองมีส่วนช่วยเหลือโรงเรียนในเรื่องนี้ จึงมีความใกล้ชิดและสามารถเข้าไปเสนอแนะการบริหารของโรงเรียนได้ การประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองยิ่งส่งผลให้การเรียนการสอนเกิดผลดี และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากขึ้น เกิดความสุขทั้งผู้ให้และผู้รับบริการทางการศึกษา อย่างไรก็ตามก็ยังปรากฏว่า มีโรงเรียนมาตรฐานดีบางแห่งซึ่งมีชื่อเสียงและฐานะทางการเงินมั่นคงไม่ค่อยสนใจกับความต้องการของผู้ปกครอง ยังคงยึดแนวการจัดการศึกษาดั้งเดิมของโรงเรียนอย่างเหนียวแน่น และไม่สนใจสอบถามถึงแนวความคิดทางการศึกษา และความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม กาลเวลา และวิทยาการที่ก้าวหน้า ทำให้ไม่สามารถจะทราบได้ว่าผู้ปกครองได้คาดหวังอะไรไปกว่าที่โรงเรียนได้จัดให้ และทำให้เสียโอกาสที่จะร่วมปรับปรุงการบริหารการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความจริงก้าวหน้าของโรงเรียนขึ้นกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน ความต้องการของสังคม สภาพเศรษฐกิจของสังคม ประเพณี อุปนิสัย จิตใจ และอารมณ์ของประชาชน รวมทั้งทัศนคติของชุมชนใกล้เคียงที่มีต่อโรงเรียน (ภิญโญ สาคร 2523 : 28 - 29) นอกจากนี้ระบบบริหารโรงเรียน และระบบบริหารการศึกษายังขึ้นกับ

ระบบต่าง ๆ ในสังคมอีกด้วย ดังนั้นในการบริหารงานของโรงเรียนผู้บริหารควรจะได้ศึกษาระบบต่าง ๆ ในสังคม เช่น ระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การทหาร เป็นต้น จะทำให้วิเคราะห์ปัญหาของโรงเรียนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น และนำไปสู่การปรับปรุงโรงเรียนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมภายนอกได้มากขึ้น (นิพนธ์ กิณางค์ 2523 : 18) ระบบครอบครัวก็เป็นระบบทางสังคมระบบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน การศึกษาถึงพื้นฐานและความคิดเห็นของบิดามารดาหรือผู้ปกครองนักเรียน จะทำให้ทราบถึงความมุ่งหมายของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาของบุตรหลาน การบริหารงานของโรงเรียน และการพัฒนาบุตรหลานในอนาคต (สุภนิศย์ วัฒนธาดา 2520 : 72)

จากการที่ผู้วิจัยมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อโรงเรียนเอกชน และได้เห็นข้อได้เปรียบทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนมาตรฐานคืออยู่หลายประการ จึงใคร่จะศึกษาแนวความคิดทางการศึกษาและความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียน เพื่อสืบค้นความต้องการอย่างแท้จริงของผู้ปกครอง และลักษณะวิธีการปรับปรุงการบริหารงานของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง อันเป็นการหาข้อมูลเพื่อใช้ในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน และนโยบายทางการศึกษาของรัฐ ประกอบกับในปัจจุบันนี้การวิจัยทำนองนี้มีอยู่น้อยมาก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะทำการวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร ปรับปรุงการกำหนดนโยบาย และการวางแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเอกชน ทั้งมาตรฐานที่และมาตรฐานระดับอื่น ๆ ให้สูงขึ้น สำหรับโรงเรียนเอกชนเองก็จะได้ใช้ประโยชน์ในแง่ที่จะประสานความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียนให้มากขึ้น และปรับปรุงกิจการของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในส่วนที่สามารถทำได้ ทั้งนี้เพื่อความเจริญมั่นคงของโรงเรียนสืบไป

ความมุ่งหมายของการค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาแนวความคิดทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนเอกชน ที่มีมาตรฐานที่ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ที่มีมาตรฐานที่ใน 5 ด้าน ต่อไปนี้ คือ
 - 2.1 การบริหารทั่วไป
 - 2.2 ด้านวิชาการ
 - 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง
 - 2.4 การจัดการสถานที่และสภาพแวดล้อม
 - 2.5 กิจกรรมนักเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ที่มีมาตรฐานที่ใน 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง การจัดการสถานที่และสภาพแวดล้อม และกิจกรรมนักเรียนของผู้ปกครองที่มีอาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการวิจัยจะสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในการพิจารณาปรับปรุงการบริหารงาน ให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของผู้ปกครอง และใช้เป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง เพื่อความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของเด็กให้ดีขึ้น
2. ผลการวิจัยนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและนิเทศโรงเรียนเอกชนมาตรฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโรงเรียนเอกชนมาตรฐานปานกลางและต่ำ ให้มีมาตรฐานสูง และเป็นที่ยอมรับของประชาชนเพิ่มขึ้น

ขอบเขตของการศึกษากันคว่า

1. การศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานดีในระดับ ประถมศึกษา ที่เปิดสอนตามหลักสูตรสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดระดับอนุบาล (ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชนได้กำหนดระดับมาตรฐานครั้งหลังสุด คือ ปีการศึกษา 2523 - 2524 ให้จัดอยู่ในประเภทโรงเรียนที่มีมาตรฐานดี) รวมจำนวน 28 โรงเรียน มีผู้ปกครองนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 รวมทั้งสิ้น จำนวน 7,236 คน เป็นกลุ่มประชากร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มจากจำนวนโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานดี ทั้งหมด 28 โรงเรียน สุ่มมาร้อยละ 50 โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย จะได้ 14 โรงเรียน แล้ว สุ่มผู้ปกครองมาโรงเรียนละ 30 คน จากชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 ห้องเรียน ห้องละ 10 คน จะได้รวม 420 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ผู้ปกครอง จำแนกตามอาชีพ รายได้ ระดับ การศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 แนวความคิดทางการศึกษาของผู้ปกครอง

3.2.2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารการศึกษาของ โรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานดีใน 5 ด้าน ต่อไปนี้คือ การบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง การจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และกิจการนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานดี หมายถึง โรงเรียนที่เอกชนเป็นผู้ลงทุนจัดการศึกษา ซึ่งเปิดสอนตามหลักสูตรสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้กำหนดระดับมาตรฐานครั้งล่าสุด คือ ปีการศึกษา 2523 - 2524 ให้จัดอยู่ในระดับที่ 1 และระดับที่ 2 จากทั้งหมด 6 ระดับ โดยการพิจารณาจากการบริหารของโรงเรียน 5 หมวด ได้แก่ อาคารสถานที่และอุปกรณ์ การบริหารบุคคล การบริหารโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

✓ ความพึงพอใจของผู้ปกครอง หมายถึง ความรู้สึกพอใจต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานดี ความพึงพอใจของผู้ปกครองสามารถวัดหรือประเมินได้จากผู้ปกครอง โดยให้ตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน

① ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ผู้รับผิดชอบและดูแลเอาใจใส่อบรมสั่งสอนนักเรียน ได้แก่ บิดา มารดา ญาติ หรือผู้ที่บิดา มารดา ว่างใจ และฝากให้บุตรธิดามาอยู่ด้วย นักเรียนอาจมีผู้ปกครองมากกว่าหนึ่งคน แต่การศึกษาค้างนี้จะศึกษาเฉพาะผู้ปกครองที่รับผิดชอบและอยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุดเพียงหนึ่งคน

แนวความคิดทางการศึกษา หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาอย่างกว้าง ๆ ตลอดจนความเชื่อ ความต้องการต่อการกำหนดรูปแบบของการจัดการศึกษา ซึ่งทราบได้โดยให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง เกี่ยวกับความหมาย จุดมุ่งหมาย องค์ประกอบของการศึกษา (ได้แก่ เนื้อหาหลักสูตร ครู นักเรียน โรงเรียน และวิธีเรียนรู้)

② การบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการจัดดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา โดยใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความรู้ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในพื้นที่แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่

การบริหารทั่วไป คำนวณวิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง การจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และกิจการนักเรียน

การบริหารทั่วไป หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบงานในโรงเรียน การจัดทำเอกสารและทะเบียน งานสารบรรณ การจัดการโรงเรียน ข้าราชการและการเงิน การจัดหาครูเข้าสอน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนของครูเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิจัยครอบคลุมถึงการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา ผู้บริหาร บุคลากร ระบบงาน ระเบียบวินัย การพัฒนา และการใช้เงินของโรงเรียน

คำนวณวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและการพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด ขอบเขตของงานคำนวณวิชาการจะรวมไปถึงงานคำนวณหลักสูตร วิธีสอน ประมวลการสอน วัสดุ อุปกรณ์ การจัดห้องสมุด การวัดผล และการประเมินผลการเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง หมายถึง การติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียน การให้และรับข้อมูล การรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ และความช่วยเหลือ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันและกันให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของเด็กที่ศึกษา ได้แก่ การเชิญประชุม การขอความช่วยเหลือตามความจำเป็น การจัดตั้งสมาคมครูและผู้ปกครอง และการติดต่อประชาสัมพันธ์

การจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม หมายถึง การรู้จักจัดทำให้ได้มา การรู้จักใช้อาคารสถานที่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด การรู้จักควบคุมดูแลบำรุงรักษาให้คงสภาพดี และสนองความต้องการอย่างเพียงพอ รวมทั้งการจัดบริเวณและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้สวยงามกลมกลืนกับธรรมชาติ และส่งเสริมการเรียนรู้อะไรก็ได้ เชื้อต่อการเรียนการสอน และให้มีผลดีต่อการพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจของเด็ก

ค่านักเรียน หมายถึง การบริหารกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนที่นอกเหนือไปจากการเรียนการสอนในห้องเรียน หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ในระเบียบ

กระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ให้นักเรียน มีพัฒนาการก้าวหน้าไปได้มากที่สุด ซึ่งได้แก่ งานที่เกี่ยวกับการปกครองนักเรียน การรับ นักเรียนเข้าใหม่ การทำทะเบียนนักเรียน การบริการ และการจัดกิจกรรมนักเรียน

อาชีพ หมายถึง ประเภทของงานที่ผู้ปกครองกระทำเพื่อหาเลี้ยงชีพ ในการวิจัย ครั้งนี้เน้นลักษณะความเป็นเจ้าของหรือรับจ้าง การใช้ความรู้ ตำแหน่งหน้าที่ในงานที่เป็น ทั้งราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มอาชีพที่เป็นเจ้าของกิจการธุรกิจหรือเกษตรกรรม ทั้งขนาดใหญ่และเล็ก
2. กลุ่มอาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพชั้นสูง ทั้งที่รับราชการและอาชีพอิสระ เช่น แพทย์ พยาบาล วิศวกร หนายความ ครู สื่อสารมวลชน ฯ เป็นต้น
3. กลุ่มอาชีพที่เป็นผู้บริหาร หรือหัวหน้างานในหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือ สถานประกอบการของเอกชน
4. กลุ่มอาชีพที่เป็นพนักงานทั่วไป ข้าราชการในหน่วยงาน ลูกจ้างในรัฐวิสาหกิจ ในบริษัทเอกชน และในหน่วยงานประเภทอื่น ๆ

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งสามีหรือภรรยาของผู้ปกครองนักเรียน ได้รับจากทุกด้านรวมกันในแต่ละเดือน เฉลี่ยตลอดปีปฏิทิน ซึ่งในการวิจัย ครั้งนี้ กำหนดเป็น 4 ระดับ คือ

1. ต่ำกว่า 5,000 บาท ถือว่า เป็นระดับค่อนข้างต่ำ
2. 5,001 – 10,000 บาท ถือว่า เป็นระดับปานกลาง
3. 10,001 – 20,000 บาท ถือว่า เป็นระดับค่อนข้างสูง
4. 20,001 บาท ขึ้นไป ถือว่า เป็นระดับสูง

การศึกษา หมายถึง ระดับวุฒิที่ได้มาจากการศึกษาในระดับสูงสุดจากสถานศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
2. ปริญญาตรี
3. ปริญญาโท
4. ปริญญาเอก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

สถานศึกษาเอกชนมีประวัติความเป็นมามาแล้ว เริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัย ซึ่งใช้ วัด วัง และบ้านเป็นสถานศึกษา และมีพระภิกษุ หรือเจ้านายในราชตระกูลเป็นผู้สอน แต่ยังไม่มีการสถาปนาที่ หลักสูตร ระบบการศึกษา ฯลฯ ที่แน่นอน ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้มีคณะมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกชาวฝรั่งเศส เข้ามาจัดตั้งโรงเรียนขึ้นหลายแห่ง เพื่อเผยแพร่ศาสนา และให้การศึกษาแก่คนไทยด้วย จนกระทั่งกรุงศรีอยุธยาต้องเสียกรุงไป คณะมิชชันนารีจึงหนีศึกสงครามกลับประเทศของตน ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์โดยเฉพาะในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้มีคณะมิชชันนารีชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นนิกายหนึ่งของ ศาสนาคริสต์ฝ่ายโปรแตสแตนต์ เข้ามาจัดตั้งโรงเรียนสอนศาสนาแก่ชาวจีนแล้ว ได้เปลี่ยนมาสอนศาสนาและให้การศึกษาแก่ชาวไทยในภายหลัง โดยจัดเป็นโรงเรียนเอกชนสำหรับเด็กชายแห่งแรกขึ้น (ตั้งแต่ พ.ศ. 2403) คือ "โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย" ในปัจจุบัน ได้จัดโรงเรียนอาชีวศึกษาสำหรับสตรีและเด็กขึ้นแห่งแรกในจังหวัดเพชรบุรี เดิมชื่อ "โรงเรียนอรุณสตรี" (ตั้งแต่ พ.ศ. 2408) ต่อมาเปลี่ยนเป็น "โรงเรียนอรุณประดิษฐ์" โดยรวมกับโรงเรียนชายอีกแห่งหนึ่ง ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบันนี้ และได้จัดโรงเรียนเอกชนสำหรับเด็กหญิงขึ้นแห่งแรก (พ.ศ. 2417) คือ "โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย" ในปัจจุบัน

ใน พ.ศ. 2429 นั้น มีโรงเรียนเอกชนทั้งหมด 34 โรงเรียน มีครู 81 คน มีนักเรียนจำนวน 1,994 คน แต่มิได้ขอจัดตั้งกระทรวงราชการและยังไม่มีกฎหมายควบคุม ใน พ.ศ. 2448 จึงมีโรงเรียนเอกชนที่จัดตั้งโดยคนไทยชื่อ "โรงเรียนบำรุงวิทยา" นับเป็นโรงเรียนแรกที่จดทะเบียนขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสมัยนั้นเรียกว่า กระทรวงธรรมการ (ครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย 2514 : 41 - 82)

ก่อน พ.ศ. 2454 โรงเรียนเอกชนถูกเรียกว่า "โรงเรียนเชลยศักดิ์"
เมื่อปี พ.ศ. 2454 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงประกาศ
ให้เปลี่ยนมาเรียกเป็น "โรงเรียนบุคคล" และทุกแห่งต้องอยู่ในความควบคุมดูแล
ตรวจการของกระทรวงธรรมการ ต่อมา พ.ศ. 2461 ได้เปลี่ยนอีกครั้งเรียกเป็น
"โรงเรียนราษฎร์" จนกระทั่ง พ.ศ. 2525 จึงเรียกว่า "โรงเรียนเอกชน" ซึ่งใช้
เรียกกันมาจนถึงปัจจุบันนี้

เมื่อ พ.ศ. 2461 นั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้
ตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรก เพื่อการควบคุมโรงเรียนราษฎร์ และได้
ประกาศใช้ พ.ศ. 2479 จนกระทั่ง พ.ศ. 2518 ได้มีการประกาศแก้ไขเพิ่มเติมเป็น
ฉบับที่ 2 โดยใช้ร่วมกับฉบับที่ 1 โดยตลอดมา (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2523 : ค)

จนถึง พ.ศ. 2525 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน (รัชกาลที่ 9)
ทรงประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ทั้งสองฉบับ ซึ่งได้ใช้มาเป็นเวลานานและ
ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 แทน โดยได้มีการปรับปรุงให้
เหมาะสมกับสภาวะการปัจจุบันมากยิ่งขึ้น สำหรับการศึกษาเอกชนระดับอุดมศึกษานั้นได้มีการ
การประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตั้งแต่ พ.ศ. 2522 โดยมีหน่วยราชการ
คือ ทบวงมหาวิทยาลัย เป็นผู้รับผิดชอบ

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ
ปรากฏว่า ในปีการศึกษา 2524 ปีโรงเรียนเอกชนสายสามัญศึกษา จำนวนรวม 2,363 โรงเรียน
มีนักเรียนรวม 1,098,175 คน (ภาครัฐมีนักเรียนรวม 8,167,049 คน) โดยมีสัดส่วน
การรับนักเรียนระหว่างภาครัฐต่อเอกชนเป็น 88 : 12 สำหรับโรงเรียนเอกชนสายสามัญ
เฉพาะในกรุงเทพมหานคร มี 869 โรงเรียน และมีนักเรียน 433,647 คน โรงเรียนที่ได้รับการ
รับรองวิทยฐานะ (ให้เทียบเท่าโรงเรียนของรัฐบาล) มี 180 โรงเรียน และมีอยู่ 178 โรงเรียน
ที่มีระดับประถมศึกษาด้วย (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2525 : 6, 48)

ในระยะหลังโรงเรียนเอกชนได้ตกเป็นทวิภาควิจารณ์ว่า มีคุณภาพแตกต่างกันมาก
และได้เก็บค่าเล่าเรียนไม่เหมาะสมกับคุณภาพของโรงเรียน ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยราชการที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลโรงเรียนเอกชนโดยตรง เห็นควรที่จะส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความก้าวหน้าสูงขึ้น และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเรียนของแต่ละโรงเรียนให้สอดคล้องกับระดับมาตรฐานของโรงเรียน จึงได้มีโครงการสำรวจเพื่อจัดระดับมาตรฐานของโรงเรียนเอกชนขึ้นทุก 5 ปีอีกครั้ง

การควบคุมคุณภาพของโรงเรียนเอกชนนั้น รัฐได้คอยควบคุมดูแลมิให้โรงเรียนเอกชนมุ่งหากำไรเกินควร นอกจากนั้นยังส่งเสริมคุณภาพด้านวิชาการให้มากขึ้น สำหรับโรงเรียนเอกชนทุกแห่งที่เปิดสอนระดับต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา ได้ถูกกำหนดให้อยู่ในความควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยราชการรับผิดชอบแทนรัฐ ได้แบ่งหน้าที่การนิเทศโรงเรียนเอกชนหลักสูตรสามัญศึกษาตามคำสั่ง สช. ที่ 186/2518 เรื่อง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในงานของกองควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานและกองสถานศึกษาเอกชน และให้ข้าราชการช่วยปฏิบัติงานในกองต่าง ๆ และจากเอกสารราชการณับลงวันที่ 4 ตุลาคม 2521 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องงานของฝ่ายสถานศึกษาพิเศษ มีรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของกองสถานศึกษาเอกชนและฝ่ายสถานศึกษาพิเศษ สรุปได้ดังนี้ คือ (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2518 : 2 และ 2521 : 1)

1. ฝ่ายควบคุมและนิเทศการศึกษา กองสถานศึกษาเอกชน ทำหน้าที่นิเทศ ตรวจสอบ และควบคุมด้านการบริหารและการดำเนินงานกิจการของโรงเรียนเอกชนให้ปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบาย ระเบียบ กฎ ของกระทรวงศึกษาธิการ มติของคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้แก่ ด้านธุรการ อาคารสถานที่ การวัดตั้ง การเปลี่ยนแปลงกิจการ การแก้ปัญหากรณีนักเรียนก่อการทะเลาะวิวาท ปัญหากรณีพิพาทระหว่างครูใหญ่ หรือครูกับเจ้าของโรงเรียน ฯลฯ เป็นต้น

2. ฝ่ายวิชาการและประเมินผล กองสถานศึกษาเอกชน ทำหน้าที่นิเทศและติดตามผลด้านวิชาการของโรงเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตร ระเบียบแบบแผนของกระทรวง

ศึกษาธิการ ปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพด้านการเรียนการสอน ควบคุมการวัดผลประเมินผล จัดฝึกอบรม ประชุม สัมมนาแก่บุคลากรของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องด้านวิชาการ

3. ฝ่ายสถานศึกษาพิเศษ การนิเทศแยกเป็นอิสระ เพราะควบคุมดูแลเฉพาะ โรงเรียนเอกชนที่อยู่ในนโยบายสำคัญของรัฐด้านความมั่นคง ได้แก่ โรงเรียนเอกชนเพื่อสอนภาษาจีน โรงเรียนเอกชนประเภทสอนศาสนา (อิสลาม) โรงเรียนนานาชาติและโรงเรียนของกลุ่มคนอพยพ แบ่งเป็นงาน 4 งาน ตามประเภทโรงเรียน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้พิเศษทางภาษาต่างประเทศตามประเภทโรงเรียน หน้าที่ควบคุมการดำเนินงานกิจการของโรงเรียน และมีงานวิชาการ -- แผนงาน รับผิดชอบด้านวิชาการของโรงเรียนเหล่านี้ และจัดทำแผนปฏิบัติงานด้วย

การนิเทศแต่ละครั้ง เจ้าหน้าที่จะดูบันทึกของโรงเรียน ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้แจ้งข้อบกพร่อง และแนะนำวิธีปฏิบัติไว้ในการนิเทศครั้งที่ผ่านมา และจะมีการติดตามตรวจสอบว่าทางโรงเรียนได้ปฏิบัติตามที่แนะนำไว้แล้วหรือไม่ ในการนิเทศทุกครั้งจะมีการบันทึกรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ส่วนโรงเรียนในความควบคุมด้านนโยบายความมั่นคง จะเสนอเข้าที่ประชุมของคณะกรรมการพิเศษด้วย

การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายทางการศึกษาของรัฐที่ได้กำหนดไว้ และเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักการบริหารและหลักการศึกษา โดยจะต้องพัฒนาเยาวชนในทุกด้าน ทั้งแต่บุคลิกภาพ สติปัญญา ความรู้ เจตคติ ความสามารถ ทักษะที่จำเป็น พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

งานบริหารการศึกษาในโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้การควบคุมดูแล และรับผิดชอบของหัวหน้าสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่บริหารภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาตัวเด็กเป็นเป้าหมายหลัก

โรงเรียนมีภารกิจสำคัญ คือ การให้บริการทางการศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารไม่ว่าจะเป็นระดับใด จะสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายของการศึกษาที่วางไว้ ความมุ่งหมายหรือเป้าประสงค์นั้นจะต้องเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคม (นิพนธ์ กินาวงศ์ 2523 : 18)

งานบริหารในโรงเรียนมีการจำแนกประเภทแตกต่างออกไปตามโครงสร้างของการจัดองค์การ ขนาดโรงเรียน ลักษณะของงาน และตามความคิดเห็นของแต่ละคน เช่น พันธ์ หันนาคินทร์ (พันธ์ หันนาคินทร์ 2513 : 49) ได้แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ งานด้านวิชาการ งานด้านบริการนักเรียน และงานด้านธุรการและบริหารทั่วไป

ส่วนแคมเบลล์ และคนอื่น ๆ (Campbell and others. 1971 : 132) ได้แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ งานหลักสูตรและการสอน งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานสัมพันธ์กับชุมชน และงานงบประมาณและธุรการ

สุมิตร คุณานุกร และคนอื่น ๆ (สุมิตร คุณานุกร และคนอื่น ๆ 2519 : 17) ได้แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานด้านธุรการและการเงิน โดยรวมงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ไว้ในงานธุรการ

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนราษฎร์ สายสามัญศึกษา พ.ศ. 2524 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2524 : 10) ได้แบ่งงานบริหารของโรงเรียนประถมศึกษาออกเป็น 5 หมวด คือ อาคารสถานที่และอุปกรณ์ การบริหารบุคคล การบริหารโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และโรงเรียนกับชุมชน

พอสรุปได้ว่า งานบริหารการศึกษาในโรงเรียน จำแนกออกได้เป็น 6 ประเภท คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารธุรการ และการเงิน งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน และงานบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

งานบริหารในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาที่จะศึกษาจากผู้นปกครองในครั้งนี ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 5 ด้าน โดยเลือกเฉพาะด้านที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นปกครองนักเรียนจะสามารถสังเกต มอง เห็น หรือแสดงความคิดเห็นได้ชัดเจน ซึ่งได้แก่ การบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้นปกครอง การจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และด้านกิจการนักเรียน

1. การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไป เป็นการบริการหน่วยต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการหรือที่ได้วางไว้แล้ว งานด้านนี้เปรียบเสมือนแกนของงานบริหารโรงเรียน ที่คอยอำนวยความสะดวกแก่ฝ่ายวิชาการหรือการเรียนการสอน ฝ่ายกิจการนักเรียน ซึ่งเป็นหัวใจของโรงเรียนให้เกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงตามจุดหมายสำคัญของโรงเรียน การบริหารทั่วไปเป็นงานสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งซึ่งทางโรงเรียนมักจะเอาใจใส่มาก ผู้บริหารต้องไม่หลงผิดยกเอางานนี้เป็นงานหลัก โดยละเลยต่องานสำคัญอื่น ๆ การบริหารทั่วไปเป็นงานท้าทายต้องใช้สติปัญญาสูง ไม่ใช่การปฏิบัติงานแบบเครื่องจักร ผู้บริหารงานนี้จะต้องมีความระมัดระวังในการวางแผนงานเป็นพิเศษ เพื่อประโยชน์แก่การเรียนการสอน และควรมีประสิทธิภาพของงานการบริหารทั่วไปด้วย ต้องสามารถจัดองค์การ เป็นที่ปรึกษา ประสานงาน ชี้แนะ คาดการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมอำนวยความสะดวกแก่การเรียนการสอน จะต้องมามีความสัมพันธ์ (a peer relationship) กับผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายอื่น ๆ รวมทั้งอาจารย์ใหญ่ด้วย (William. 1961 : 11 - 25)

การบริหารทั่วไป เป็นงานบริหารโรงเรียนส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาการใช้จ่าย การบัญชี การบำรุงรักษา การจัดหน่วยงาน ดูแลวัสดุอุปกรณ์และการเงิน เพื่อให้อยู่ในสภาพ

ที่จะช่วยสนับสนุนบุคลากรของโรงเรียนให้ใช้ประกอบการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด งานด้านอื่นจะเรียบร้อยได้ก็ด้วยความร่วมมือของฝ่ายธุรการและการเงินหรือฝ่ายบริหารทั่วไป (วิจิตร วรุตบางกูร 2520 : 61)

ในโรงเรียนขนาดเล็ก ครูใหญ่อาจเป็นผู้บริหารงานด้านนี้ด้วยตนเอง แต่โดยทั่วไปโรงเรียนขนาดใหญ่ จะมีตำแหน่งผู้บริหารงานบริหารทั่วไปต่างหาก ส่วนใหญ่เป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในสายงานการบังคับบัญชาของจากอาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยสั่งการ คัดสรรใจในขอบข่ายของงานภายในหน่วยงานบริหารทั่วไปตามที่ได้รับนโยบายขออนุมัติจากอาจารย์ใหญ่ และคณะกรรมการการบริหารโรงเรียน (ภิญโญ สาร 2523 : 460)

การบริหารทั่วไปในงานวิจัยนี้ ได้รวมงานธุรการ การเงิน และงานบุคลากรไว้ด้วยกัน

1.1 งานเกี่ยวกับธุรการและการเงิน ได้แก่ การบริหารงานที่เกี่ยวกับการจัดการโรงเรียน งานสารบรรณ การจัดสำนักงานธุรการโรงเรียน การบริหารอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน การบริการต่าง ๆ การเงิน และการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน งานธุรการและการเงินนี้ นักวิชาการของไทยได้แบ่งไว้หลายแบบด้วยกัน เช่น ภิญโญ สาร (ภิญโญ สาร 2523 : 460 - 471) ได้แบ่งงานธุรการและการเงินของโรงเรียนเป็น 7 ประเภท คือ

1. การจัดการโรงเรียน ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับการจัดการโรงเรียน โดยทั่วไป กิจกรรมนักเรียน บุคลากร หลักสูตร แบบเรียน และอุปกรณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอน กิจกรรมต่าง ๆ และการบำรุงรักษาประสิทธิภาพของโรงเรียน

2. งานสารบรรณ ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ นับตั้งแต่การคิด ร่าง เขียน แต่ง พิมพ์ จด จำ ทำสำเนา รับ บันทึก เรียงย่อ เสนอ สั่งการ ตอบ เก็บเข้าที่ และค้นหา

3. การจัดสำนักงานธุรการโรงเรียน ได้แก่ การจัดศูนย์ประสานงาน หรือสำนักงานครูใหญ่ สำหรับประสานงานในโรงเรียนและบุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อกับ

โรงเรียนให้เกิดความนิยมต่อการจัดสำนักงานได้ก็ดี ควรเป็นจุดที่มองเห็นส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญของโรงเรียนเกือบทั้งหมด มีที่นักประชุมครูกลุ่มย่อย มีที่นั่งรับแขก ส่วนห้องเรียน ควรแยกให้ห่างออกไปจากสำนักงานดังกล่าว

4. การจัดการอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อซึ่งได้แยกไว้ต่างหาก

5. การบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับการบริการแก่นักเรียน ครู และชุมชน การบริการเป็นเครื่องจูงใจและให้ความสะดวกสบายแก่บุคลากร ทำให้มีอัตราอยากปฏิบัติงานมากขึ้นทั้งผู้สอนและผู้เรียน ทั้งในด้านการเพิ่มพูนความรู้ ความสะดวก และสวัสดิการที่ดี ตลอดจนการช่วยเหลือชุมชน จะทำให้ทั้งโรงเรียนและชุมชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่น

6. งานการเงินของโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งเงิน เพื่อนำมาใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การจัดการ การควบคุมดำเนินงานทางด้านการเงินให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ การวางแผนการใช้จ่าย การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของโรงเรียนโดยส่วนรวม การจัดการเกี่ยวกับการรับและจ่ายเงินของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

7. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่ต้องรับใช้หรือบริการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ได้แก่ การเสนอรายงาน การสร้างความเชื่อถือ และสร้างความนิยมที่ประชาชนควรมีต่อโรงเรียน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจความสำคัญของการศึกษา และเกื้อกูลกิจการเกี่ยวกับการศึกษาต่าง ๆ ของโรงเรียน ฯลฯ

ส่วน นิพนธ์ กินาวงศ์ (นิพนธ์ กินาวงศ์ 2523 : 76 - 77) ได้แบ่งงานบริหารธุรการและการเงินของโรงเรียนออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. งานธุรการทั่วไป ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับทะเบียน สถิติ การเก็บหลักฐานต่าง ๆ ของโรงเรียน
2. งานสารบรรณ ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับหนังสือโต้ตอบ ตั้งแต่การจัดทำการเสนอ การเก็บ และการค้นหา
3. งานเกี่ยวกับการเงิน ได้แก่ การรับและเบิกจ่ายเงิน การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การจัดซื้อ ตลอดจนการควบคุมและการตรวจสอบเกี่ยวกับการเงินของโรงเรียน
4. งานเกี่ยวกับงบประมาณ ได้แก่ งานวางแผนจัดทำงบประมาณประจำปี และตรวจสอบการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามงบประมาณ
5. งานพัสดุครุภัณฑ์ ได้แก่ การจัดซื้อ การจัดหาและลงทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียน การจัดหาทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียนต้องเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ
6. งานอาคารสถานที่ ได้แก่ การดูแลรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียน ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีตลอดเวลา
7. งานค้ำบริการอื่น ๆ เช่น งานรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน การจัดตั้งเวรยาม การบริการนักเรียนในค่านต่าง ๆ ได้แก่ ความปลอดภัย บริการอาหาร บริการสุขภาพ ฯลฯ

1.2 การบริหารงานบุคลากร คือ การที่จะให้บุคคลเข้าทำงานในหน่วยงาน การกำหนดตำแหน่งหน้าที่และเงินเดือนให้เหมาะสม และให้ได้ทำงานที่เป็นประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จัดให้มีสวัสดิการ ให้มีกำลังใจในการทำงาน และเมื่อออกจากงานก็ให้มีความเห็นใจ หรือมีเงินทดแทนตามสมควร (บุญชนะ อรรถการ 2514 : 115)

วิจิตร วรุทบางกูร (วิจิตร วรุทบางกูร 2520 : 45) ได้สรุปและกำหนดขอบข่ายการบริหารงานบุคลากรไว้ ดังนี้

1. การจัดหาบุคลากร (Recruitment) เป็นกระบวนการ ตั้งแต่ การแสวงหา การคัดเลือก และการบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงาน

2. การจัดการบุคลากร (Personnel Management) เป็นการจัดการเพื่อให้อุปการะทำงานด้วยความพอใจ ได้แก่ การจัดวางตัวบุคคลเข้าทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ การจัดสวัสดิการและความมั่นคง การจัดบริการ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการทำงาน รวมทั้งการประเมินผลงานด้วย

3. การพัฒนาบุคลากร (Personnel Development) ได้แก่ การส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ การงาน ความรู้ และทักษะในการทำงาน สุขภาพจิต

4. การให้พ้นจากงาน (Withdrawal) ได้แก่ การจัดสวัสดิการและการรักษาสุขภาพจิตของบุคลากรให้พ้นจากหน้าที่ด้วยเหตุต่าง ๆ

สมพงษ์ เกษมสิน (สมพงษ์ เกษมสิน 2523 : 5 - 6) เสนอแนะว่า การบริหารงานบุคลากรนั้นน่าจะประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับการบริหารบุคลากร
2. การสรรหาบุคคล
3. การกำหนดอัตราเงินเดือนและค่าจ้าง
4. การประเมินผลการปฏิบัติงานและป้อนข้อมูล
5. การปกครองบังคับบัญชา
6. การพัฒนาบุคคล
7. การจัดประโยชน์เกื้อกูลอื่น ๆ
8. การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร

2. ค่านิยมวิชาการ

งานค่านิยมวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการสอนนักเรียนให้ได้ดี และมีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งความจริงผู้บริหารการศึกษาหรือครูใหญ่ทุกคนควรจะรับผิดชอบ เป็นผู้นำของครูทางค่านิยมวิชาการเป็น

อันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียน หรือสถานการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ และครูใหญ่ควรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอน ตารางสอน อุปกรณ์การสอน แบบเรียน ห้องสมุดโรงเรียน และ การสอนต่าง ๆ ตามควร เช่น การสอนศิลปศึกษา การสอนพลศึกษา การสอนจริยศึกษา การสอนเทศศึกษา ตลอดจนการสอบ การประเมินผลการเรียนด้วย (กัญญา สาร 2523 : 436 - 447)

เอกวิทย์ ณ ถลาง (เอกวิทย์ ณ ถลาง 2516 : 113) ได้กล่าวว่า งานบริหารด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ การควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครูประจำการ การเผยแพร่วิชาการ การวัดผล การศึกษา การวิจัยค้นคว้า การประเมินมาตรฐานโรงเรียนเพื่อปรับปรุงโรงเรียน ตลอดจน การตรวจเยี่ยมและนิเทศการศึกษาแก่โรงเรียน

วิจิตร วรุฒบางกูร (วิจิตร วรุฒบางกูร 2520 : 31) ได้ให้ความเห็นว่า งานบริหารวิชาการในโรงเรียนที่ครูใหญ่จะต้องรับผิดชอบ ประกอบด้วยงานย่อย ๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีบริหารทางวิชาการ หลักสูตร ประมวลการสอน ตารางสอน อุปกรณ์การศึกษา แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ การจัดแบ่งหมู่ชั้นเรียน การนิเทศ การสอน การจัดห้องสมุด การวัดผลและการประเมินผล

หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทั้งประสบการณ์ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทักษะที่สำคัญ แก่ชีวิต

ตารางสอน หมายถึง กำหนดนัดหมายระหว่างครูกับนักเรียนเกี่ยวกับเวลา และวิชาที่จะใช้เรียนใช้สอนตลอดสัปดาห์

ประมวลการสอน หมายถึง รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวิชาที่จะต้องสอนตามหลักสูตร แจกแจงและขยายข้อความได้กว้างขวางขึ้น รวมทั้งแยกแยะจำนวนชั่วโมง อุปกรณ์

กิจกรรม หนังสือเรียน และวิธีการวัดผลไว้ด้วย และยังได้บอกความมุ่งหมายของแต่ละวิชาไว้โดยละเอียด เพื่อให้ครูได้สอนให้บรรลุตามความมุ่งหมายนั้น ๆ

แผนการสอน หมายถึง ส่วนขยายของหลักสูตร ซึ่งกำหนดแนวทางการสอน และการจัดกิจกรรมเสนอแนะแก่ครู โดยยึดเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอดในหลักสูตรเป็นหลัก

สื่อการเรียนรู้หรืออุปกรณ์การสอน หมายถึง เครื่องช่วยในการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดประสงค์ที่ต้องการ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

แบบเรียน หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการสอน ได้กำหนดสิ่งที่นักเรียนควรเรียน วิธีสอน มักมีรูปแบบเฉพาะเป็นวิชา ๆ สำหรับใช้ในโรงเรียน อาจเป็นหนังสือเรียนเล่มเดียวหรือเป็นชุด แบบเรียนที่ได้มาตรฐานมักจะมีแบบฝึกหัด ความหัดข้อเรื่องในแบบเรียน และมีคู่มือครูประกอบ เพื่อให้คำแนะนำในการสอนและใช้วัสดุประกอบการสอนตามแบบเรียนด้วย

ห้องสมุดโรงเรียน มีความสำคัญแก่โรงเรียนมาก เพราะเป็นศูนย์กลางของวิชาการ โรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดห้องสมุดให้ดีและให้ถูกหลักเกณฑ์ ซึ่งควรประกอบด้วยเจ้าหน้าที่หรือบรรณารักษ์อยู่ประจำตลอดวัน มีหนังสืออุเทศ หนังสือทฤษฎีที่สอนในโรงเรียน หนังสืออ่านประกอบ วัสดุการอ่านที่มีประโยชน์ มีระเบียบแบบแผนการแยกหนังสือเป็นพวก ๆ มีพื้นที่เพียงพอที่จะเก็บและซ่อมหนังสือ มีระเบียบการยืมการรับ และการส่งคืนหนังสืออย่างเรียบร้อย และมีระเบียบการง่าย ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียนที่ใช้ห้องสมุด

การวัดผลและการประเมินผล เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการศึกษา เมื่อมีการจัดการเรียนการสอนขึ้นก็ต้องมีการวัดผลและการประเมินผล เพื่อทราบข้อบกพร่องหรือปัญหาในการเรียนการสอน ก่อให้เกิดการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลสมบูรณ์ และค้นหาพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

การนิเทศการศึกษา หมายถึง การกำเนิงงานตามแผนงานที่จัดไว้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่จะต้องกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดการพัฒนาแก่ครู และเด็ก โดยมีจุดมุ่งหมายให้สนอง นโยบายและจุดประสงค์ของการศึกษา

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ครูใหญ่จะต้องรับผิดชอบในเรื่องกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และใช้วิธีการที่จะให้ได้ซึ่งวัตถุประสงค์ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนถึงวิธีการและแบบแผนในการที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้นปกครอง

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้นปกครอง เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โรงเรียนจึงอยู่ในฐานะที่จะต้องประสานงานระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่นที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลสมบูรณ์ต่อชุมชน โรงเรียนและชุมชนจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อให้ไปดำรงชีวิตในชุมชน จึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องอาศัยชุมชนช่วยในการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนจะต้องให้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ประชาชนได้ทราบโดยไม่มีการปิดบัง เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และก่อให้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี (วิจิตร วรุตบางกูร 2520 : 66)

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง กระบวนการในการวางแผน การควบคุม การประสานงาน การจัดบุคลากร การเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนและโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมกัน

เมื่อพิจารณาแนวความคิดต่าง ๆ ของนักการศึกษาหลายท่านแล้ว พอจะสรุปได้ว่าโรงเรียนมีความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และกับผู้นปกครองดังต่อไปนี้